

**Аналіз
розвитку Розширеної Ініціативи
«Лікарня, доброзичлива до дитини» в Україні за 2023 рік**

(Романенко Л.В.)

Грудне вигодовування має критично важливе значення для виживання, здоров'я, харчування та розвитку дітей, а також для здоров'я матерів (Заява Сімдесят першої сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я від 26 травня 2018 року). Грудне вигодовування забезпечує найважливіший захист від інфікування і є найкращим, безпечним та стійким джерелом харчування!

Кожна дитина має право на забезпечення її раціональним харчуванням, що надає можливість фізіологічного розвитку і формування здоров'я (Конвенція ООН про права дитини).

Грудне вигодовування й харчування грудним молоком давно стали нормативним стандартом щодо годування немовлят. Медичні та психологічні переваги грудного вигодовування підтверджуються багаторазовими короткостроковими й довгостроковими дослідженнями.

Розширення масштабів грудного вигодовування може попередити в усьому світі приблизно:

- 823 000 випадків смерті дітей
- 13,8% всіх випадків смерті дітей у віці до 2-х років
- 20 000 смертей жінок від раку молочної залози

Захист, просування та підтримка грудного вигодовування значною мірою сприяють досягненню Цілей у сфері сталого розвитку відносно харчування та здоров'я та є одним з основних компонентів якісної медичної допомоги.

Належна, науково обґрунтована та своєчасна підтримка щодо годування дітей грудного та раннього віку при надзвичайних ситуаціях рятує життя, забезпечує захист харчування, здоров'я та розвитку дитини, а також приносить користь матерям та сім'ям. В умовах надзвичайної ситуації дуже важливо скоротити ризики, пов'язані з практиками, які заважають повноцінному грудному вигодовуванню!

Етапи підтримки грудного вигодовування в світі

• 1974р. – 27-а ВАОЗ – відзначено зниження розповсюдження ГВ пов'язане з активним просуванням на ринках замінників грудного молока (проблема вперше винесена на обговорення).

• 1979р. Спільна заява ВООЗ/ЮНІСЕФ: «Грудне вигодовування є невід'ємною складовою частиною репродуктивного процесу, а також ідеальним способом годування немовлят».

• 1981р. Міжнародне зведення правил маркетингу замінників грудного молока.

• 1989р. Спільна декларація ВООЗ/ЮНІСЕФ «Охорона, заохочення та підтримка практики грудного вигодовування. Особлива роль родопомічних служб».

Резюме декларації – 10 кроків успішного грудного вигодовування.

• 1991р. Нарада Міжнародної педіатричної асоціації (Анкара): прийнята програма - Ініціатива ВООЗ/ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини».

• 2001р. Прийнята «Глобальна стратегія з годування дітей грудного та раннього віку», в основу якої покладено повагу, захист та дотримання прав людини.

• 2009 р. Посібник ВООЗ/ЮНІСЕФ «Ініціатива «Лікарня, доброзичлива до дитини» Комплексний догляд остання редакція».

До 10 кроків успішного грудного вигодовування додано сучасні вимоги:

- Дотримуватись Зведення правил збуту замінників грудного молока.
- Доброзичливе ставлення до матері.
- ВІЛ та вигодовування немовлят (не обов'язково).

Рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я по вигодовуванню дітей раннього віку:

- Розпочинати грудне вигодовування протягом першої години після народження
- Виключно грудне вигодовування протягом перших шести місяців життя
- Після цього вводити безпечний і адекватний прикорм
- Продовжувати грудне вигодовування до двох років і більше

З початку введення ініціативи ВООЗ ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини» - сучасні принципи ведення лактації та грудного вигодовування почали впроваджуватися і в медичних закладах України. Зокрема спільне перебування матері і дитини, збереження теплого ланцюжка, вигодовування дитини за вимогою, відмова від використання пляшечок, пустушок поширення інформації про переваги грудного вигодовування серед населення.

Перша галузева «Програма підтримки грудного вигодовування дітей в Україні 1996-98рр.», основною метою якої було збільшення розповсюдження та тривалості грудного вигодовування дітей в Україні, увійшла як складова до Національної програми «Діти України» і була розпочата у 1996 році.

Наступним етапом заохочення грудного вигодовування в Україні стала розробка програми підтримки грудного вигодовування дітей, затверджена наказом МОЗ від 09.03.2000 № 50 «Про впровадження програми «Підтримка грудного вигодовування дітей в Україні на 2000–2005 роки» .

З 2001 року розпочата сертифікація закладів охорони здоров'я на відповідність критеріям «Лікарня, доброзичлива до дитини».

З 2004 року в закладах системи охорони здоров'я України, де отримують медичну допомогу матері і діти, впроваджується Розширена Ініціатива ВООЗ та ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини» (далі - РІЛДД), яка передбачає, окрім питань підтримки грудного вигодовування, впровадження ефективних сучасних перинатальних технологій в родопомічних закладах.

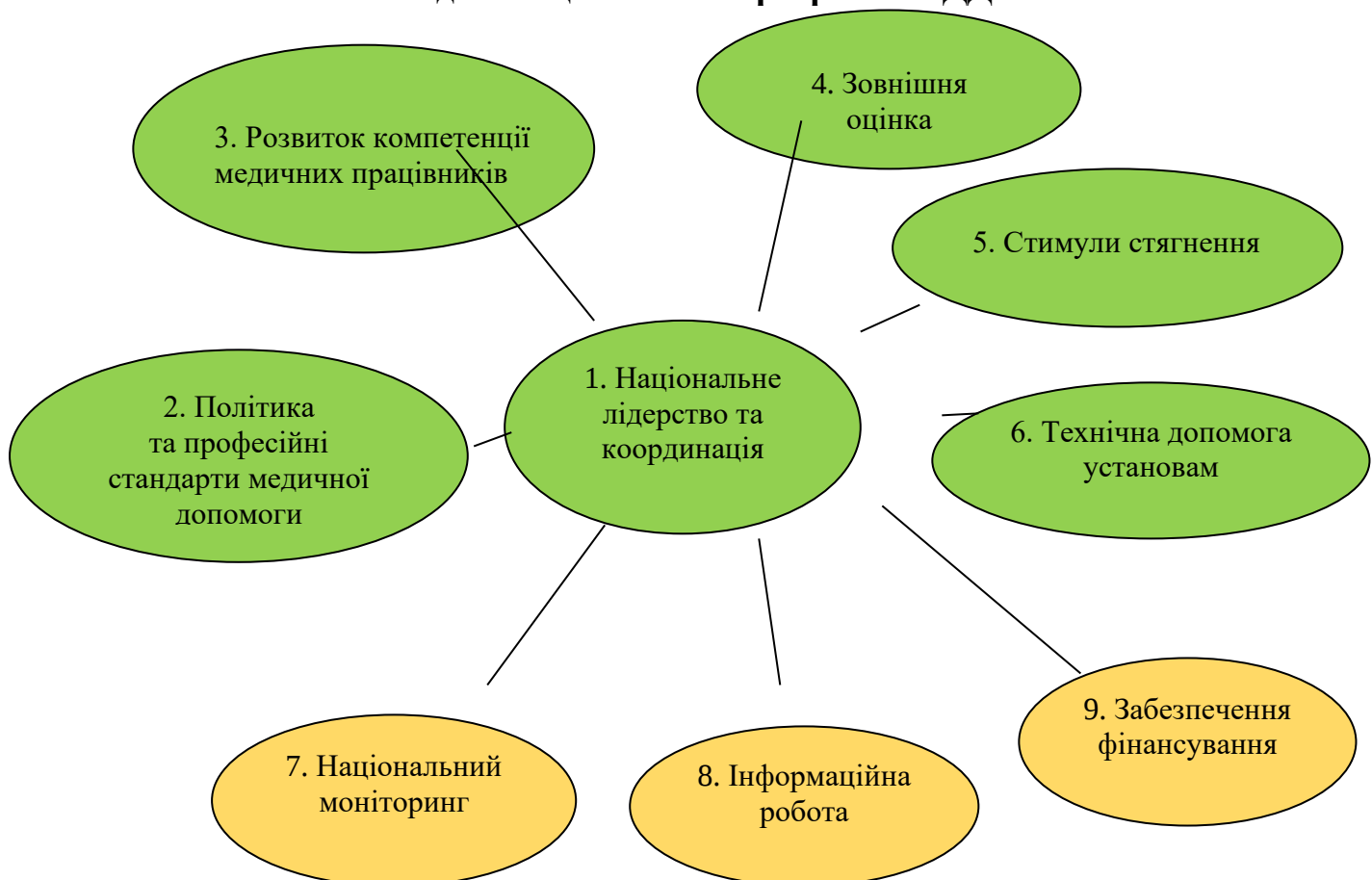
Ключові компоненти Розширеної Ініціативи ВООЗ та ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини» – акцент на первинну медичну допомогу, важливість консультування та запровадження підходів, доброзичливих до дитини, матері і всієї родини. РІЛДД - є невід’ємною частиною правової та політичної бази України у сфері охорони материнства і дитинства.

Положення Розширеної Ініціативи ВООЗ та ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини» щодо грудного вигодовування немовлят та дітей раннього віку та впровадження сучасних перинатальних технологій внесені до основних наказів-протоколів МОЗ з акушерства та педіатрії.

У 2018 році ВООЗ та ЮНІСЕФ завершили багаторічну спільну роботу з напрацювання нових керівних настанов для подальшого впровадження «Десяти кроків успішного грудного вигодовування». Оновлені і осучаснені 10 кроків опубліковані і доступні для ознайомлення та впровадження. Нові «10 кроків» не відрізняються кардинально від колишньої редакції, але містять суттєві зміщення акцентів, базуючись на багаторічному досвіді впровадження програми. Так, критично важливими організаційними процедурами названі наступні (кроки 1-2):

- 1а Повне дотримання Міжнародного Зведення правил маркетингу заміників грудного молока та відповідних резолюцій Світової Асамблеї Охорони Здоров’я
- 1б. Наявність письмової політики щодо годування немовлят і регулярне інформування про неї персоналу та батьків
- 1в. Створення постійних систем моніторингу та управління даними.
- 2. Забезпечення достатніх знань, компетентності та навичок персоналу для підтримки грудного вигодовування.

Забезпечення/посилення реалізації та стійкості ІЛДД на рівні країн. Задачі національної програми ІЛДД

Кожен заклад, який надає послуги по охороні материнства і дитинства повинен

- Виконувати 10 принципів успішного грудного вигодовування
- Необхідно, щоб заходи, які заважають ранньому початку спілкування матері і дитини приймалися виключно в тих випадках, коли для цього є медичні покази.

Піклування про матерів - додатковий критерій програми ЛДД

- жінці пропонується вибрати супроводжуючу особу, яка буде забезпечувати їй постійну фізичну і/або емоційну підтримку під час пологів;
- при бажанні жінка може пити та їсти легку їжу під час перейм;
- жінці пропонують використовувати немедикаментозні методи зняття болю (за виключенням випадків, коли виникає необхідність в анальгетичних засобах або анестезії);
- жінці рекомендують ходити та рухатись під час перейм, приймати найбільш зручну для себе позу, за виключенням випадків, коли виникають ускладнення;
- в процесі пологової допомоги не допускаються інвазивні процедури, такі як прокол плідного пузиря, епізіотомія, прискорення та сповільнення пологів, кесарський розтин, за виключенням випадків, коли це необхідно і причина маніпуляцій матері пояснюється.

Форми підтримки матерів

Підтримка, яка здійснюється:

- державою, через систему охорони здоров'я
- громадськими організаціями
- групами підтримки
- родиною

Підтримка з боку системи охорони здоров'я

- Навчання матері на етапі антенатального нагляду
- Навчання та підтримка в пологовому стаціонарі
- Ранній патронаж після виписки з пологового будинку або візит до клініки
- Консультування по телефону
- Створення груп підтримки матерів
- Школа відповідального батьківства

Яку підтримку може отримати мати за місцем проживання стосовно грудного вигодовування та догляду за немовлям?

- Підтримка сім'ї
- Медичне обслуговування та первинний патронаж
- Група підтримки матерів
- Громадські організації, і-нет-сайти

В Україні Принцип 10-й з 12 принципів успішного грудного вигодовування регламентує:

- Заохочувати створення груп підтримки грудного вигодовування і направляти до них матерів після виписки з лікарні або клініки.

У групах підтримки матерів:

-Підсилюються традиційні звички жінок отримувати поради від родичів і друзів.

-Можна розраховувати на допомогу в будь-який час доби.

-Допомога надається досвідченими матерями.

-Матері здобувають впевненість у собі і привчаються обходитися власними силами.

ВАОЗ поставила цілі до 2025р.:

- Знизити число дітей віком до 5років із затримкою росту на 40%
- Знизити число жінок репродуктивного віку з анемією на 50%
- Збільшити рівень виключно грудного вигодовування в перші 6 місяців до 50%
- Знизити виснаження у дітей (гостре недоїдання) і підтримувати його на рівні менше 5%.

Основні результати впровадження

Розширеної Ініціативи «Лікарня, доброзичлива до дитини» в Україні

Методичне забезпечення, моніторинг, оцінку та координацію діяльності регіональних центрів підтримки грудного вигодовування, органів та закладів охорони здоров'я з реалізації Положень Розширеної Ініціативи ВООЗ та ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини» здійснює Методично-організаційний навчально-ресурсний центр Національної дитячої спеціалізованої лікарні «Охматдит» МОЗ

України (МОНРЦ).

В регіонах України ці функції виконують регіональні організаційно-методичні моніторингові центри (наказ МОЗ від 28.10.2011 №715).

Так, в Івано-Франківській обласній дитячій клінічній лікарні функціонує Обласний моніторинговий кабінет з телемедициними консультаціями. Центр створений шляхом реорганізації обласного центру підтримки грудного вигодовування, центру відповідального батьківства «Криниця» та центру раннього розвитку дитини «Дивоцвіт».

В основі концепції роботи кабінетів «Криниця» та «Дивоцвіт» (вперше в Україні) передбачено створення нової мережі послуг для сімей з дітьми, яка базується на усвідомленні, що сім'ї та батьки є головними особами, які опікуються дітьми, тому здоров'я, розвиток та благополуччя дитини залежить від батьківської поінформованості, знань, ставлення та практик.

Концепція роботи цих кабінетів базується на усвідомленні наступних фактів:

1. Сім'ї і батьки є головними особами, які опікуються над дітьми, тому здоров'я, розвиток та благополуччя дитини залежить від батьківської поінформованості, знань, ставлення та практик.
2. Заклади медичної допомоги є найбільш вдалим інструментом донесення до батьків та родин відповідних повідомлень. Щоб зробити

цей інструмент ефективним, необхідно посилити можливості системи охорони здоров'я щодо роботи з батьками.

В 2022-2023рр. Регіональними центрами здійснювався моніторинг діяльності закладів охорони здоров'я, які мають статус «Лікарня, доброзичлива до дитини», в офлай- та онлайн-режимі з метою перевірки дотримання принципів підтримки грудного вигодовування, в т.ч. Міжнародного зведення правил збуту заміників грудного молока. Навчання персоналу закладів охорони здоров'я у 2021-2023 роках, у зв'язку з введенням карантинних заходів щодо попередження поширення коронавірусної інфекції в Україні, та в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну проводилось регіональними центрами переважно в он-лайн режимі.

З метою моніторингу якості надання допомоги з підтримки грудного вигодовування в закладах охорони здоров'я та виявлення проблем з вигодовуванням немовлят, з якими стикаються матері на всіх етапах надання медичної допомоги, спільно зі співробітниками МОНРЦ, Київського регіонального методично-організаційного центру та громадської організації «Асоціація свідомого батьківства» було розроблено та впроваджено «Анкети» для матерів. З 2018 року проводиться анонімне онлайн опитування матерів з метою визначення найбільш актуального кола питань та накопичення інформації про дотримання працівниками ЗОЗ України принципів підтримки грудного вигодовування та доброзичливого ставлення до дитини, у т.ч. вимог Міжнародного зведення правил збуту заміників грудного молока. Опрацьовані та проаналізовані результати анкетування доведені до відома структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних та міських державних адміністрацій та регіональних моніторингових центрів з метою використання в роботі.

Відповідно до рішення Координаційної Ради МОЗ України з подальшого впровадження Розширеної Ініціативи «Лікарня, доброзичлива до дитини» в Україні від 12.07.2016, кафедрою неонатології НУОЗ ім. П.Л. Шупика щорічно проводяться цикли тематичного удосконалення «Сучасна практика грудного вигодовування та підготовка лікувальних закладів на відповідність статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини».

Забезпечується постійне оновлення реєстрів.

Система проведення оцінки/переоцінки закладів охорони здоров'я на відповідність статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини» визначена наказом МОЗ від 28.10.2011 № 715. Перший заклад було сертифіковано у 2001 році. В Україні є достатній ресурс для проведення ефективної роботи з навчання медичних працівників та проведення оцінок лікувальних закладів (Підготовлені національні та регіональні тренери та спеціалісти з оцінки та переоцінки ЗОЗ).

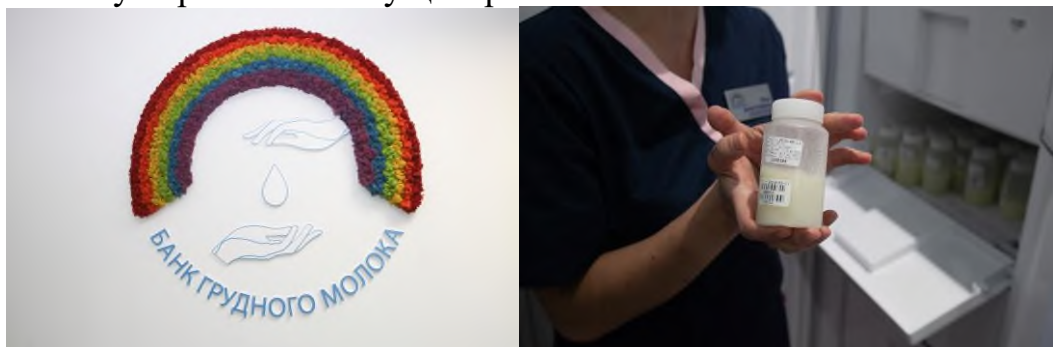
У зв'язку з карантинними обмеженнями, пов'язаними з епідемією COVID-19, впродовж 2021-2023 років були проведені поодинокі оцінки закладів охорони здоров'я на відповідність статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини» регіональними експертами.

Так, Київським міським методично-організаційним моніторинговим центром з впровадження галузевої програми «Підтримка грудного

вигодовування дітей в Україні» у 2023 році було здійснено моніторингові візити до 30 закладів охорони здоров'я м. Києва; проведено, за підтримки Міжнародного медичного корпусу та участі міжнародних тренерів, три науково-практичні конференції з належних практик грудного вигодовування немовлят в надзвичайних умовах для співробітників закладів охорони здоров'я м. Києва. Окрім того, центром проведена оцінка 3-х ЦПМСД на відповідність статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини» та подані результати оцінки на розгляд Координаційної Ради МОЗ України.

Безпечне природне вигодовування у разі відсутності материнського грудного молока – це годування дітей донорським жіночим молоком.

Перший в Україні банк грудного молока з'явився у Києві у 2019 році. У 2022 році - у неонатальному центрі Львівської обласної клінічної лікарні та Львівському перинатальному центрі.

Банк грудного молока - це високотехнологічна лабораторія, яка займається:

- отриманням грудного молока від донорів
- дослідженням складу та мікробіологічної чистоти донорського молока
- переробкою та безпечним зберіганням
- розподілом грудного молока серед новонароджених, які потребують донорського молока.

Всесвітній тиждень підтримки грудного вигодовування 2023

З метою популяризації та заохочування годувати немовлят грудьми щорічно у перший тиждень серпня у більшості країн світу проводиться Всесвітній тиждень підтримки грудного вигодовування, організований за ініціативи Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ).

1-го серпня 1990 року 32 країни і 10 агентств ЮНІСЕФ підписали Декларацію про захист, заохочення та підтримку грудного вигодовування.

Відбувається всесвітня акція під егідою WABA (World Alliance for Breastfeeding Action) – Всесвітнього альянсу з грудного вигодовування, який об'єднує тих, хто підтримує право матері на годування дитини грудьми та право дитини харчуватися материнським молоком. WABA працює в тісному співробітництві з UNICEF. В Україні підтримка грудного вигодовування була започаткована у 1995 році.

Організації які підтримують грудне вигодовування проводять заходи для привернення уваги широкої громадськості до даної проблеми. Проводяться роз'яснювальні лекції для вагітних жінок, матерів-годувальниць, персоналу пологових будинків та ін. За участю засобів масової інформації з'являються репортажі, замітки про користь і необхідність природного вигодовування.

Цьогорічне гасло тижня – **«Відкрий годування грудьми. Живи та працюй по-новому»**, фокусує увагу на створенні можливостей для грудного вигодовування шляхом підтримки та зміни життя працюючих матерів.

Під час Всесвітнього тижня грудного вигодовування 2023 року, темою якого стала «Створімо умови для грудного вигодовування на роботі!», ВООЗ та ЮНІСЕФ звернули увагу на необхідність розширення заходів щодо підтримки грудного вигодовування на робочих місцях.

За останнє десятиліття поширеність грудного вигодовування зросла на цілих 10 процентних пунктів та у глобальному масштабі сягнула 48%, повідомляється на сайті ВООЗ.

Як йдеться у спільній заяві виконавчої директорки ЮНІСЕФ Кетрін Рассел та генерального директора ВООЗ Тедроса Адханоме Гебреєсуса, для досягнення наміченого на 2030 рік глобального цільового показника на рівні 70% необхідно усувати фактори, що заважають жінкам та сім'ям дотримуватись наміченого режиму грудного вигодовування. Й тут одну з ключових ролей відіграють сприятливі умови на робочому місці.

Згідно з наявними даними, після повернення жінок до трудової діяльності показники грудного вигодовування різко падають, але цю негативну тенденцію можна мінімізувати, допомагаючи матерям продовжувати годувати дитину грудьми на роботі.

«Сімейно орієнтована організація праці, зокрема надання оплачуваних відпусток у зв'язку з вагітністю та пологами, організація перерв для годування дитини та облаштування приміщень, в яких жінка може годувати грудьми або зціджувати молоко, приносить користь не тільки працюючим

матерям, а й роботодавцям», - наголосили у спільній заяві виконавча директорка ЮНІСЕФ та директор ВООЗ.

Підтримка грудного вигодовування на робочому місці – благо для матері, немовляти та роботодавця, у зв'язку з чим ЮНІСЕФ та ВООЗ закликають уряди, донорів, громадянське суспільство та приватний сектор активізувати зусилля для:

- обладнання приміщень для годування дітей грудьми на роботі;
- надання регулярних перерв для грудного вигодовування;
- забезпечення всіх батьків, які працюють, та опікунів достатньою кількістю оплачуваних відпусток для догляду за маленькими дітьми;
- спрямування більшої кількості ресурсів для реалізації політики та програм з підтримки грудного вигодовування.

Цілі Міжнародного тижня підтримки грудного вигодовування

Поінформувати

людей про перспективи для працюючих батьків у частині грудного вигодовування та виховання дітей

Встановити

оптимальну оплачувану відпустку та підтримку на робочому місці в якості важливих інструментів для створення умов для грудного вигодовування

Залучити

фізичних та юридичних осіб для інтенсифікації співробітництва та надання підтримки грудного

Активізувати

дії щодо покращення умов праці та відповідної підтримки грудного вигодовування

Відповідно до мети та плану заходів тижня підтримки грудного вигодовування 2023 в Україні медичними працівниками за участі представництва Дитячого Фонду ООН/ЮНІСЕФ в Україні та громадських організацій (ГО «Центр соціального лідерства», ГО «НРПГВ «Молочні ріки України»)) були проведені он-лайн круглі столи, виступи в ЗМІ та інші дистанційні заходи з метою підтримки грудного вигодовування та популяризації здорового способу життя.

За ініціативи МОНРЦ, Представництвом Дитячого Фонду ООН/ЮНІСЕФ були виготовлені інформаційні матеріали щодо підтримки

грудного вигодовування та надіслані в заклади охорони здоров'я для матерів та дітей регіонів України.

Серед населення розповсюджувались інформаційні матеріали щодо грудного вигодовування.

Заклади охорони здоров'я України організували семінари та видання інформаційних плакатів на тему грудного вигодовування, розмістили на своїх вебсайтах та сторінках Фейсбук різноманітні інформаційні матеріали щодо грудного вигодовування та онлайн-записи проведення занять з майбутніми батьками.

На вебсайтах структурних підрозділів охорони здоров'я міських та обласних держадміністрацій, перинатальних центрів, міських та районних лікарень було розміщено інформацію про Всеукраїнський тиждень грудного вигодовування; здійснені виступи та публікації у ЗМІ; проводились онлайн «Круглі столи» для батьків, медичного персоналу та груп підтримки грудного вигодовування. В «Школах відповідального батьківства» проведено заняття та індивідуальні консультації із сімейними парами, які готуються до партнерських пологів, з метою формування навичок підтримки лактації в післяпологовому періоді, особливо для матерів, які навчаються або працюють.

В рамках Всесвітнього тижня підтримки грудного вигодовування було проведено Науково-практичну школу «Все про малюків: просто про складне. Найкращі спільні рішення для здоров'я малюка - неонатолог/педіатр. Грудне молоко та грудне вигодовування - невідомі факти про відоме».

Зокрема, у Вінницькій області під час Всесвітнього тижня грудного вигодовування 2023 року «Відкрий годування грудьми Живи та працюй по новому» були здійснені наступні заходи:

- Бесіди в закладах охорони здоров'я з майбутніми батьками для підвищення обізнаності батьків, про переваги та користь грудного молока
- Круглий стіл «Вигодовування та підтримка матерів в умовах війни» (КНП «ВОДКЛ ВОР»)
- Майстер-класи по методикам прикладання до грудей - охоплено (КНП «ВОДКЛ ВОР» та ВОКЛ ім.М.І. Пирогова, ВМКЛ «Центр Матері та дитини», пологові будинки).
- Семінар: «Поєднання грудного вигодовування та роботи. Розширення можливості сімей, що сприяє грудному вигодовуванню» (КНП «ВОДКЛ ВОР»).
- Лекції в школах відповідального батьківства на тему: «Переваги грудного вигодовування та захист від інфекційних хвороб» (ВОКЛ ім. М.І. Пирогова)
- Акція – свято в підтримку Всесвітнього тижня вигодовування у м. Вінниці
- Фестиваль–підтримка грудного вигодовування «Світ, який будують батьки» за участі Міжнародного медичного корпусу (International Medical Corps) (м. Вінниця, площа Європейська).

- Навчання та тренінги «Мамі можна все» за участі спеціалістів Міжнародного медичного корпусу (International Medical Corps)- 42 чол. (КНП «ВОДКЛ ВОР»).

Звіти з фотографіями про святкування Тижня в Україні були розміщені на веб-сайті НДСЛ «Охматдит» МОЗ України.

Дотримання вимог Міжнародного зведення правил щодо збуту заміників грудного молока (МЗП) в Україні

- Грудне вигодовування є найбільш ефективним профілактичним заходом громадської охорони здоров'я для зниження дитячої смертності і захворюваності.

- Реклама компаній, що виробляють сухі суміші, скорочує поширення грудного вигодовування і призводить до збільшення використання заміників грудного молока.

- Реалізація та виконання МЗП забороняє неетичні методи збуту, які шкодять грудному вигодовуванню.

- Для забезпечення ефективності, Зведення правил повинно бути законодавчо закріплено в сурих, юридично виконуваних національних нормах, які відслідковуються і виконуються незалежними структурами.

Більшість держав-членів ВООЗ зробили кроки для впровадження Кодексу, прийнявши правові заходи для реалізації принаймні деяких його положень. Проте лише деякі країни прийняли правові заходи, тісно пов'язані з положеннями Кодексу, а правозастосування прийнятих правових заходів залишається слабким.

Відсутність закону або ратифікації МПЗ не означає, що його положення можна не виконувати або ігнорувати, оскільки при відсутності відповідної законодавчої норми, країна має керуватися відповідною міжнародною нормою. Дотримання Міжнародного зведення правил є також умовою міжнародної торгівлі.

Варто відзначити той факт, що у новій редакції «10 кроків успішного грудного вигодовування» (ВООЗ, 2018), першим кроком, поряд з наявністю Політики щодо підтримки грудного вигодовування, задекларовано дотримання положень Міжнародного кодексу збуту заміників грудного молока.

В 2023 році ВООЗ було розроблено та прийнято «Настанову щодо регуляторних заходів, спрямованих на обмеження цифрового маркетингу заміників грудного молока».

Метою даної настанови є надання підтримки державам-членам Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) у розробці та застосуванні регуляторних заходів, спрямованих на обмеження цифрового маркетингу продуктів, які підпадають під сферу дії Міжнародного кодексу з маркетингу заміників грудного молока та інших наступних відповідних резолюцій Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я (далі разом – "Кодекс") шляхом застосування Кодексу до цифрових середовищ. Особливо важливим це є під час гуманітарних надзвичайних ситуацій, які посилюють ризики для здоров'я, пов'язані з неналежним вигодовуванням немовлят і дітей раннього віку.

Проте маркетинг продуктів дитячого харчування, як правило, зростає під час таких кризових ситуацій. Рекомендації, представлені в цьому посібнику, стосуються цифрового маркетингу під час гуманітарних та надзвичайних ситуацій.

Регуляторні заходи, спрямовані на обмеження цифрового маркетингу заміників грудного молока, будуть найбільш ефективними в контексті комплексного всебічного впровадження Кодексу (Mathiessen J, Vasic M, Zhu, N, Центр медичного права Сіднейського університету, Відділ охорони здоров'я Тихоокеанського співтовариства (SPC), неопублікований звіт, 2022). Всебічне впровадження Кодексу означає прийняття та застосування правових заходів, тісно пов'язаних з його сферою дії та положеннями, включаючи наступні резолюції. На Сімдесят п'ятій сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я було представлено всебічний огляд доказів, що описують масштаби та вплив просування заміників грудного молока в цифровому середовищі. У звіті ВООЗ про масштаби та вплив цифрових маркетингових стратегій для просування заміників грудного молока зазначається, що цифрові середовища швидко стають основним джерелом впливу на просування заміників грудного молока в усьому світі, цифровий маркетинг збільшує охоплення та потужність реклами та інших форм просування в цифрових середовищах, а вплив цифрового маркетингу збільшує обсяги купівлі та використання заміників грудного молока.

Держави повинні забезпечити, щоб регуляторні заходи ефективно забороняли просування продуктів, які підпадають під дію Кодексу, включаючи просування брендів, по всіх каналах і в усіх засобах масової інформації, включаючи цифрові медіа.

В Україні на сьогодні діє Закон України № 1822-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення законодавства України у сфері забезпечення дитячим харчуванням у відповідність з вимогами законодавства Європейського Союзу» (21 жовтня 2021 року).

Важливим залишається питання дотримання вимог Міжнародного кодексу збуту заміників грудного молока закладами охорони здоров'я (Кодекс), в яких надається допомога матерям та дітям (наказ МОЗ України від 28.10.2011 № 715 «Про подальше впровадження Розширеної Ініціативи «Лікарня, доброзичлива до дитини» в Україні», Принцип/крок 11).

Моніторинг дотримання вимог Кодексу систематично здійснюється Методично-організаційним навчально-ресурсним центром НДСЛ «Охматдит» МОЗ України, регіональними центрами підтримки грудного вигодовування, представниками громадських організацій та окремими особами з числа батьків, якими активно виявляються факти порушень. На жаль, таких фактів в умовах війни, виявляється дещо більше. З метою своєчасного реагування інформація про виявлені факти порушень доводиться до відома структурних підрозділів охорони здоров'я обласних та Київської міської держадміністрацій, керівників закладів охорони здоров'я.

Здійснюється вивчення думки матерів щодо дотримання вимог Ініціативи ВООЗ та ЮНІСЕФ «Лікарня доброзичлива до дитини» та якості підтримки сім'ї з питань підтримки грудного вигодовування. Результати

анкетування опрацьовуються та надсилаються до Регіональних центрів для відповідного реагування.

Безумовно, для України, як і для інших країн світу, є надзвичайно актуальним питання здійснення Регуляторних заходів, спрямованих на обмеження цифрового маркетингу замінників грудного молока, що буде найбільш ефективним в контексті комплексного всебічного впровадження Кодексу.

Вимоги Кодексу враховані та відображені в Спільній заяві МОЗ, Представництва ЮНІСЕФ в Україні, Представництва ВООЗ в Україні, Міжнародного Кластеру харчування «Про захист існуючої системи годування немовлят та дітей перших років життя в умовах військового конфлікту в Україні та кризи, пов'язаної з потоком біженців» (версія 2: травень 2022 р).

Аналіз показників роботи закладів охорони здоров'я, які мають статус «Лікарня, доброзичлива до дитини»

Станом на 01.01.2024 звіти отримано від 377 закладів охорони здоров'я, що мають статус «Лікарня, доброзичлива до дитини», без урахування тих установ, що знаходяться на територіях АР Крим, м. Севастополь, тимчасово окупованих територіях та в районах де ведуться (нещодавно велись) активні бойові дії.

Кількість закладів охорони здоров'я, які надають допомогу матерям та дітям та мають статус «Лікарня, доброзичлива до дитини» (з числа областей, від яких отримано інформацію)

Заклади охорони здоров'я, які надають допомогу матерям та дітям	Кількість ЗОЗ		Питома вага сертифікованих, %
	Всього	Мають статус «ЛДЦ»	
Перинатальний центр III рівня	17	14	82,35%
Перинатальний центр II рівня	15	15	100,00%
Пологовий будинок	31	29	93,55%
Жіноча консультація самостійна	14	4	28,57%
Обласна дитяча лікарня	23	16	68,18%
Міська дитяча лікарня	37	21	57,89%
Дитяча поліклініка самостійна	12	4	33,33%
Лікарня для дорослого населення (обласна, міська, районна), до складу якої входять акушерські та дитячі підрозділи	309	164	53,40%
Лікарня для дорослого населення (обласна, міська, районна), до складу якої входять акушерські підрозділи	63	43	68,25%
Лікарня для дорослого населення (обласна, міська, районна), до складу якої входять дитячі підрозділи	72	23	28,99%
Центри ПСМД	725	44	6,07%
Разом	1318	377	28,6%

Питома вага закладів охорони здоров'я, сертифікованих відповідно статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини» з числа тих, в яких надається допомога матерям та дітям та підлягають сертифікації, становить 28,6% (29,5%-у 2022 р.) При цьому, пологові будинки сертифіковані на 93,6%, перинатальні центри II рівня на 100% і III – на 82,4%; обласні дитячі лікарні – на 69,6%; міські дитячі лікарні – 56,8%.

Загальне зменшення питомої ваги сертифікованих закладів з 41,5% у 2012 році до 28,6% у 2023-му пов'язане з утворенням нових лікувальних установ первинної ланки – Центрів первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД) та об'єднанням кількох закладів в один. Станом на 01.01.2024 налічується 725 ЦПМСД, з яких лише 44 (6%) мають статус «Лікарня, доброзичлива до дитини».

Кількість закладів охорони здоров'я, які мають статус «Лікарня, доброзичлива до дитини» в розрізі регіонів

Назва регіону	Кількість ЗОЗ, в яких надається допомога матерям та дітям	Кількість ЗОЗ, які мають статус ЛДЦ	%	Кількість народжених в усіх родопомічних закладах регіону	Кількість народжених в ЗОЗ, які мають статус ЛДЦ	%
Вінницька	90	13	14,4%	8683	7023	80,88%
Волинська	37	17	45,95%	8121	5099	62,79%
Дніпропетровська	116	50	43,10%	13219	13219	100,00%
Донецька	Інформація тимчасово не доступна					
Житомирська	64	13	20,31%	6839	6328	92,53%
Закарпатська	36	8	22,22%	11232	7612	67,77%
Запорізька	27	6	22,22%	3261	3261	100,00%
Івано-Франківська	56	13	23,6%	8152	6810	83,54%
Київська	62	8	12,90%	6876	3269	47,54%
Кіровоградська	65	2	3,08%	4246	1672	39,38%
Львівська	82	39	47,56%	15489	14335	92,55%
Луганська	Інформація тимчасово не доступна					
Миколаївська	56	22	39,29%	4500	4275	95,00%
Одеська	84	8	9,52%	15166	10014	66,03%
Полтавська	74	27	36,49%	6221	6177	99,29%
Рівненська	33	11	33,33%	9561	7920	82,84%
Сумська	65	11	16,92%	3920	3920	100,00%
Тернопільська	40	12	30,00%	5270	4996	94,80%
Харківська	65	6	9,23%	7313	2279	31,16%
Херсонська	20	8	40,00%	276	276	100,00%
Хмельницька	56	13	23,21%	7094	5775	81,10%
Черкаська	58	13	22,41%	6145	4635	75,43%
Чернівецька	34	7	20,59%	6578	4244	64,52%
Чернігівська	45	22	48,89%	3801	3801	100,00%
м. Київ	50	44	88,00%	19965	19965	100,00%
НДСЛ «Охматдит» МОЗ України	1	1	100%			
Приватні ЗОЗ		3				
Разом	1318	377	28,6%	181928	146905	80,7%

Найбільша питома вага сертифікованих закладів охорони здоров'я в м. Києві – 88,00%; в областях: Дніпропетровській – 46,28%, Львівській - 47,56 та Чернігівській – 48,89%, Волинська - 45,95%.

Найменша питома вага сертифікованих закладів охорони здоров'я в Кіровоградській області – 3,08%, Харківській області – 9,2%.

Питома вага дітей, які народились в закладах охорони здоров'я сертифікованих на відповідність статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини», у 2023 році становила 81,9%.

Від 90 до 100% дітей народжуються в родопомічних закладах, що мають статус «Лікарня, доброзичлива до дитини» у м. Києві, Дніпропетровській, Житомирській, Запорізькій, Сумській, Львівській, Миколаївській, Полтавській, Тернопільській, Херсонській та Чернігівській областях.

В той самий час у Харківській області лише 31,16% дітей народжуються у сертифікованих закладах, що є найнижчим показником в Україні.

Акушерські амбулаторні підрозділи

	2023	%	2022	%
Число вагітних жінок, які народили протягом року, з них:	109695		119928	
передчасних пологів	4730	4,31%	4726	3,9%
було охоплено заняттями з грудного вигодовування	102180	93,15%	106392	88,7%
було охоплено заняттями з підготовки сімейних пар до партнерських пологів	84123,1	76,7%	86117,1	71,8%

Зробити народження дитини подією, яка відбувається в умовах максимального фізичного та духовного комфорту можливо за умови підготовки батьків до свідомого батьківства. З цією метою в Україні в закладах, де здійснюється антенатальний нагляд, були створені, «Школи підготовки сім'ї до пологів», які діють відповідно до наказу МОЗ від 15.07.2011 № 417 «Про організацію амбулаторної акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні».

У звітному році: на етапах антенатального нагляду пройшли навчання з грудного вигодовування 93,15% вагітних, проти – 88,7% у 2022; навчання з підготовки до партнерських пологів пройшли 76,7%% (71,8% -у 2022) партнерських пар. Популярність партнерських пологів та ефективність

підготовки сімейних пар залишається на високому рівні. Робота «Школи відповідального батьківства» здійснювалась в офф-лайн, он-лайн режимі та в соцмережах. При цьому, найменша питома охоплення підготовкою до партнерських пологів (44% -47%) спостерігається в Харківській, Одеській, Чернігівській, Херсонській областях, що пов'язано з військовим станом.

Акушерські стаціонари

В усіх сертифікованих акушерських стаціонарах створені індивідуальні та сімейні пологові зали для проведення партнерських пологів, де впроваджено 2-годинний контакт «шкіра до шкіри» та початок грудного вигодовування протягом першої години життя, дотримання «теплого ланцюжка».

	2023	2022
Кількість пологів, з них:	144640	153238
Партнерських пологів	114600-79,2%	105367 - 68,8%
Кількість нормальних пологів	93976-65,0%	98671 - 64,4%
Кількість пологів шляхом кесаревого розтину	39901-27,6%	42342 - 27,6%
Медикаментозне знеболення вагінальних пологів, у т.ч.	40191-38,4%	34843 - 31,4%
- епідуральна анестезія	28350-70,5%	24357 - 69,9%
Кількість новонароджених всього, з них:	146928	154817
Народились з масою тіла менше 2500 г	13109-8,9%	11828 – 7,6%
Прикладено до грудей в першу годину після народження	134898-91,8%	145377 - 93,9%
Проліковано дітей у відділенні інтенсивної терапії	10857-7,4%	11641 - 7,5%
Переведено дітей до дитячої лікарні	4816-3,3%	5575 - 3,6%
Перебувало дітей спільно з матір'ю	138979-94,6%	147705 - 95,4%
Виписано з пологового будинку на виключно грудному вигодовуванні	137575-93,6%	145376 - 93,9%
Показник захворюваності новонароджених на гнійно-септичні хвороби		
Показник захворюваності породіль на гнійно-септичні хвороби		

У 2023 році дещо збільшилась питома вага партнерських пологів до 79,2% проти – 68,8%, в 2022 році.

Стабільною протягом останніх років (на рівні 64-68%) залишається питома вага нормальних пологів.

В акушерських та дитячих стаціонарах на спільному перебуванні знаходилося 94,6% матерів з дітьми.

Питома вага кесарських розтинів залишилась на рівні 2022 року (27,6%).

Звертає увагу тенденція до збільшення рівня медикаментозного знеболення вагінальних пологів до 38,4% (15% - у 2016-17рр., 31,4% - у 2022). Найчастіше знеболення природніх пологів використовується в Одеській – 65,4%, Івано-Франківській – 60,7% та у м. Київ – 63,3%. Серед

методів знеболення у 70,5% випадків перевага надається епідуральній анестезії.

Стабільно низькою, на рівні поодиноких випадків, є захворюваність новонароджених та матерів на гнійно-септичні хвороби, що є результатом організації спільного перебування матерів з дітьми та впровадження новітніх перинатальних технологій.

Дитячі стаціонари

В дитячих стаціонарах створені умови для спільного перебування матері та дитини, а також умови перебування для матерів, які тимчасово, з об'єктивних причин, розлучені з дитиною. Це дає можливість зберігати та підтримувати лактацію та контактувати з хворою дитиною.

Батьки отримують інформацію з правил введення прикорму дітям, які досягли 6-ти місячного віку. Продукти прикорму хворі діти в переважній більшості закладів охорони здоров'я лікарень отримують безкоштовно.

Питома вага дітей 1-го місяця життя, які знаходились на стаціонарному лікуванні у відділеннях патології новонароджених та виходжування недоношених та були вперше прикладені до грудей в умовах дитячих лікарень дорівнює 8,1%. Загальна кількість таких, що отримували виключно грудне вигодовування на час виписки становить 82,1%.

Питома вага дітей 1-го року життя, які виписуються із стаціонару на виключно грудному вигодовуванні, становить 47,7% проти 44,9% при поступленні в стаціонар. Таке збільшення відбувається переважно за рахунок дітей 1-го місяця життя, які вперше прикладаються до грудей.

В дитячих стаціонарах, куди масово не направляються новонароджені діти, рівень таких, що поступили та виписались на виключно грудному вигодовуванні практично однаковий. Даний факт свідчить про те, що в дитячих лікарнях недостатня увага приділяється матерям, що мають дітей на змішаному вигодовуванні, в аспекті переведення таких дітей на виключно грудне.

В дитячих лікарнях створені умови для участі членів родини в догляді за дитиною. Зокрема в НДСЛ «Охматдит» МОЗ України широко залучаються близькі родичі для допомоги у виходжуванні недоношених дітей за методом «Мама-кенгуру». Даний метод догляду поступово впроваджується в інших закладах України, де надається допомога недоношеним дітям.

Лікувально-діагностичні втручання дітям проводяться за умови інформованої згоди матері (батьків). Огляд та будь-які медичні втручання проводяться з дотриманням теплового ланцюжка.

Дитячі амбулаторні підрозділи

Амбулаторна допомога дітям раннього віку надається переважно центрами первинної

медико-санітарної допомоги, дитячими поліклініками та консультативно-діагностичними центрами. Із загальної кількості таких закладів, сертифікованих на відповідність статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини» на сьогодні вкрай недостатньо. У 11 областях їх 1-2, а в 7 областях їх немає зовсім.

**Основні показники
сертифікованих закладів охорони здоров'я**

	2023	2022
Дітей які досягли 1 року життя, з них:	35224	46406
Перебувало на ВГВ до 6 міс	23450-66,6%	30657 - 66,1%
Дітей які досягли 2 років життя, з них:	41359	57243
Дітей, які отримували грудне молоко у віці 12 місяців і більше	10328 -25,0%	16939 - 29,6%
Захворюваність дітей першого року життя, %	874,20	980,68
Захворюваність на гострі кишкові інфекції	11,08	13,21
хвороби органів дихання	524,87	504,0
хвороби органів травлення	25,28	36,73
Показник смертності дітей до 1 року (на 1000 народжених живими)	2,36	2,53

Не дивлячись на виклики сьогодення вдається утримувати показник виключно грудного вигодовування до 6 місяців по сертифікованих закладах на достатньо високому рівні, який складає у 2022-2023рр. - 66,6%.

На другому році життя 25,0% дітей отримують грудне молоко (29,6% у 2022).

В 2022-2023рр., в умовах повномасштабної агресії рф, в Україні працює Технічна робоча група з годування немовлят і дітей раннього віку в надзвичайних ситуаціях (IYCFE TWG) Українського кластера харчування. <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/nutrition>. В роботі даної групи брали активну участь Методично організаційний навчально-ресурсний центр НДСЛ «Охматдит» МОЗ України (Романенко Л.В.), керівники регіональних центрів підтримки грудного вигодовування (Шлемкевич О., Воробей В. та інші).

Так, в 2022 році взяли участь в тематичному дослідженні підтримки грудного вигодовування під час великомасштабної надзвичайної ситуації, міжнародного реагування на потреби постраждалих від конфлікту немовлят, дітей раннього віку й осіб, які здійснюють догляд за ними, в Україні, яке проведено Технічною робочою групою з годування немовлят і дітей раннього віку в надзвичайних ситуаціях, за підтримки Дитячого фонду ООН/ЮНІСЕФ.

Результати дослідження «Досвід, набутий під час впровадження програми з вигодовування немовлят і дітей раннього віку в межах реагування на надзвичайні ситуації в Україні у 2022році»_IYCF-E-Ukraine-

Response-Lessons-Learned-in-Ukrainian опубліковані у жовтні 2023р. та перекладені українською.

Це дослідження є лише першим кроком на шляху до підзвітності та інституціоналізації набутого досвіду, оскільки багато уроків, отриманих у 2015 році, залишилися незастосованими. У світі, де гуманітарні кризи збільшуються як за масштабами, так і за охопленням постраждалого населення, традиційна модель прямої секторальної допомоги великими міжнародними гуманітарними організаціями стає дедалі менш придатною для багатьох криз, з якими ми стикаємося сьогодні⁹². У ситуаціях, коли інші суб'єкти беруть на себе ключову роль у реагуванні на надзвичайні ситуації, гуманітарним організаціям вкрай важливо посилити співпрацю й координацію. У цьому тематичному дослідженні також висвітлені потреби за напрямом ВНДРВ-Н в Україні: адаптований глобальний досвід й знання можуть принести значну користь. Хоча стандартизовані підходи й поради можуть допомогти забезпечити своєчасне реагування, вони повинні застосовуватися після проведення ретельного аналізу того, де і як можна створити справжню цінність.

В теперішній час розглядається питання щодо проведення спільних, з Міжнародним медичним корпусом, тренінгів, вебінарів з питань підтримки грудного вигодовування, реалізації пілотного проекту щодо інтеграції Програми МАМІ в діяльність закладів охорони здоров'я первинної ланки на деокупованих територіях Київської області.

ВИСНОВКИ

В 2023 році заклади охорони здоров'я України, надавали допомогу матерям та дітям в умовах повномасштабного вторгнення рф в Україну. В складних умовах продовжувалась робота з підтримки грудного вигодовування, впровадження перинатальних технологій, спрямованих на збереження здоров'я матері і дитини.

Відповідно до реєстру в Україні налічується 401 заклад охорони здоров'я, в яких надається допомога матерям та дітям, сертифікованих відповідно до статусу ВООЗ та ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини». Звіти щодо основних показників роботи отримано від 377 закладів, (за виключенням АР Крим, м. Севастополя, тимчасово окупованих територій та районів де ведуться (нещодавно велись) активні бойові дії).

У зв'язку з карантинними обмеженнями та військовим вторгненням рф в Україну в 2022 -2023рр. робота з оцінки закладів охорони здоров'я на відповідність статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини» була обмежена, а з - переоцінки не проводилась.

Попри війну, продовжувалась наступна діяльність направлена на підтримку грудного вигодовування в Україні:

- Навчання персоналу закладів охорони здоров'я у зв'язку з введенням карантинних заходів щодо попередження поширення коронавірусної інфекції в Україні, та в умовах повномасштабного вторгнення рф в Україну проводилось Регіональними центрами переважно в он-лайн режимі. Протягом року в більшості закладів проведено планові заняття

з лікарями та медичними сестрами за програмою «Підтримка грудного вигодовування». Кафедрою неонатології НУОЗ України імені П.Л. Шупика у вересні 2022р. проведено цикл тематичного удосконалення «Сучасна практика грудного вигодовування та підготовка лікувальних закладів на відповідність статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини».

- Робота «Школи відповідального батьківства» в багатьох регіонах здійснювалась окрім офф-лайн режиму в он-лайн режимі та в соцмережах.
- На сьогоднішній день, практика проведення онлайн зустрічей та консультацій різноманітного формату набуває все більшої популярності. В соціальних мережах на сторінках окремих закладів часто розміщені онлайн-записи проведення занять з майбутніми батьками, які користуються широким попитом серед підписників.
- У серпні 2023 року практично в усіх регіонах здійснені заходи присвячені Всесвітньому Тижню підтримки грудного вигодовування під девізом: «Відкрий годування грудьми. Живи та працюй по-новому». Під час Тижня медичними працівниками за участі громадських організацій були проведені он-лайн круглі столи, виступи в ЗМІ та інші дистанційні заходи з метою підтримки грудного вигодовування та популяризації здорового способу життя.
- Продовжено онлайн-анкетування матерів щодо якості надання допомоги з підтримки грудного вигодовування в закладах охорони здоров'я України та проведення аналізу отриманих результатів з метою постійного моніторингу та здійснення заходів щодо покращання.
- Методично-організаційним навчально-ресурсним центром НДСЛ «Охматдит» МОЗ України та регіональними центрами підтримки грудного вигодовування здійснюється методичне забезпечення, моніторинг, оцінка та координація діяльності органів та закладів охорони здоров'я України з питань подальшого впровадження та розвитку Розширеної Ініціативи «Лікарня, доброзичлива до дитини».
- Здійснюються заходи щодо посилення співпраці з міжнародними організаціями, благодійними фондами, Міжнародним медичним корпусом, участь в роботі Технічної робочої групи з годування немовлят і дітей раннього віку в надзвичайних ситуаціях (IYCFE TWG) Українського кластера харчування.
- Взяли участь в тематичному дослідженні підтримки грудного вигодовування під час великомасштабної надзвичайної ситуації, міжнародного реагування на потреби постраждалих від конфлікту немовлят, дітей раннього віку й осіб, які здійснюють догляд за ними, в Україні, яке проведено Технічною робочою групою з годування немовлят і дітей раннього віку в надзвичайних ситуаціях, за підтримки Дитячого фонду ООН/ЮНІСЕФ.

Питома вага закладів охорони здоров'я, сертифікованих відповідно статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини» з числа тих, в яких надається

допомога матерям та дітям та підлягають сертифікації, становить 28,6% (29,5%-у 2022 р.) При цьому, пологові будинки сертифіковані на 93,6%, перинатальні центри II рівня на 100% і III – на 82,4%; обласні дитячі лікарні – на 69,6%; міські дитячі лікарні – 56,8%, ЦПМСД – лише на 6,5%. В Україні відсутні регіони, де б не було жодного такого закладу.

Найбільша питома вага сертифікованих закладів охорони здоров'я в м. Києві – 88,00%; в областях: Дніпропетровській – 46,28%, Львівській – 47,56 та Чернігівській – 48,89%, Волинська - 45,95%.

Найменша питома вага сертифікованих закладів охорони здоров'я в Кіровоградській області – 3,08%, Харківській області – 9,2%.

Питома вага дітей, які народились в закладах охорони здоров'я сертифікованих на відповідність статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини», у 2023 році становила 81,9%.

Питома вага партнерських пологів 65,45%.

Стабільною протягом останніх років - на рівні 68,2% - лишається питома вага нормальних пологів.

Питома вага дітей 1-го місяця життя, які знаходились на стаціонарному лікуванні у відділеннях патології новонароджених та виходжування недоношених та були вперше прикладені до грудей в умовах дитячих лікарень зберігається на рівні 17%.

Рівень виключно грудного вигодовування до 6 місяців по сертифікованих закладах у 2022 році зменшився і становив 66,1% (75,6% у 2021 р.).

Питома вага дітей, які отримували грудне молоко у віці 12 місяців і більше становить 27,09%.

В 2023 році активізувалась робота, за участі громадських організацій, щодо моніторингу дотримання вимог Міжнародного зведення правил збуту замінників грудного молока. Дещо більшою є кількість зафіксованих фактів щодо недотримання вимог Міжнародного зведення правил збуту замінників грудного молока з боку закладів охорони здоров'я, в яких надається допомога матерям та дітям, в т.ч. і тих, які мають статус «Лікарня, доброзичлива до дитини». Це свідчить про необхідність подальшого удосконалення моніторингу діяльності закладів охорони здоров'я, сертифікованих відповідно статусу «Лікарня, доброзичлива до дитини» та здійснення заходів щодо беззаперечного дотримання Принципів підтримки грудного вигодовування.

Заходи

щодо подальшого розвитку Розширеної ініціативи ВООЗ та ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини» в Україні на 2024 рік

1. Забезпечити подальше впровадження та розвиток Розширеної Ініціативи «Лікарня, доброзичлива до дитини».

2. Продовжити співпрацю з міжнародними організаціями (ВООЗ, ЮНІСЕФ, Міжнародний Кластер харчування, Міжнародний медичний корпус) щодо подальшого розвитку спільних проектів з питань підтримки грудного вигодовування та охорони здоров'я матерів та дітей.

3. Сприяти більш активній інтеграції оновлених Глобальних керівних принципів Ініціативи «Лікарня, доброзичлива до дитини»/ Стандарти щодо поліпшення якості надання медичних послуг матерям та дітям в діяльність закладів охорони здоров'я первинної ланки (ЦПМСД), а також покращувати систему консультування матерів, батьків.

4. Продовжити та підтримувати співпрацю Регіональних організаційно-методичних центрів і державних лікувальних закладів з неурядовими громадськими організаціями, такими, як «Національний рух України на підтримку грудного вигодовування «Молочні ріки», «Асоціація свідомого батьківства».

5. Забезпечити ефективну роботу Регіональних організаційно-методичних моніторингових центрів з метою координації та моніторингу діяльності закладів охорони здоров'я з підтримки грудного вигодовування дітей та подальшого впровадження Програм, направлених на охорону здоров'я матерів та дітей.

6. Забезпечити дотримання вимог Міжнародного зведення правил збуту замінників грудного молока в закладах охорони здоров'я, в яких надається допомога матерям та дітям шляхом постійного моніторингу в т.ч. із залученням неурядових громадських організацій.

7. Продовжувати навчання спеціалістів з питань Розширеної Ініціативи «Лікарня, доброзичлива до дитини», в т.ч. використовуючи інтернет-ресурси та за підтримки Міжнародних організацій.

8. Продовжувати підтримку проведення в Україні Всесвітнього тижня підтримки грудного вигодовування.

9. Продовжити проведення інформаційно-освітньої роботи серед населення з питань підтримки та переваг грудного вигодовування, його ролі в надзвичайних ситуаціях та важливості дотримання Міжнародного зведення правил збуту замінників грудного молока.

10. Відновити проведення оцінок та переоцінок закладів охорони здоров'я на відповідність критеріям Розширеної Ініціативи ВООЗ та ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини», приділяючи особливу увагу установам первинного рівня медичної допомоги.

11. Забезпечити моніторинг якості надання допомоги з підтримки грудного вигодовування в закладах охорони здоров'я, в т.ч. шляхом вивчення думки матерів та членів родини (он-лайн та оф-лайн опитування). Здійснювати заходи щодо покращання існуючих практик.

12. Поширити результати дослідження «Досвід, набутий під час впровадження програми з вигодовування немовлят і дітей раннього віку в межах реагування на надзвичайні ситуації в Україні у 2022 році»_IYCF-E-Ukraine-Response-Lessons-Learned-in-Ukrainian (жовтень 2023) серед закладів охорони здоров'я, в яких надається допомога матерям та дітям для врахування в роботі.

13. Здійснити заходи щодо обізнаності медичного персоналу закладів охорони здоров'я України з положеннями «Настанови щодо регуляторних заходів, спрямованих на обмеження цифрового маркетингу замінників грудного молока», ВООЗ, 2023.. Вийти з пропозицією до міжнародних організацій щодо підтримки у розробці та застосуванні регуляторних заходів,

спрямованих на обмеження цифрового маркетингу продуктів, які підпадають під сферу дії Міжнародного кодексу з маркетингу заміників грудного молока в Україні.